

Zienswijze m.b.t. Ontwerp Beleidskader Zonneparken Gemeente Groningen

Deze zienswijze is opgesteld door de Historische Vereniging Ten Post en omstreken, in overleg met inwoners uit de dorpen Lellens, Ten Post, Wittewierum, Kröddeburen en Winneweer.

In deze zienswijze wordt onder “ons gebied” verstaan het grondgebied van de woonplaatsen Lellens, Winneweer en Ten Post (dorpen Ten Post, Wittewierum en Kröddeburen).

Ons gebied ligt in het uiterste noorden en het uiterste oosten van de gemeente Groningen en wordt begrensd door het Westerwijtwedermaar in het zuidwesten, het Eemskanaal in het zuidoosten en de bestuurlijke grens met de gemeente Eemsdelta in het noorden.

In het ontwerp beleidskader worden in ons gebied een aantal gebieden als groen gebied, geschikt voor het realiseren van zonneparken, aangegeven. Veel inwoners zijn hiervan geschrokken omdat het voor hen ondenkbaar was dat zo naar ons gebied gekeken zou worden.

1. Maljehorn, Lellens
2. Voormalige polder Bouwlust, Lellens
3. Voormalige polder Swierenga, Lellens
4. Voormalige polder 't Anker, Ten Post
5. Voormalige polder Ons Belang, Ten Post
6. Zuidelijkste deel voormalige Hoeksmeersterpolder, Wittewierum/Woltersum
7. Deel voormalige Hoeksmeersterpolder bij 't Waschhuis, Wittewierum
8. Gebied tussen Bloemhofweg en Medenweg, Wittewierum
9. Gebied rond Gaslocatie, Ten Post

Ons gebied is volgens het ontwerp grotendeels van het landschapstype “Wierdenlandschap op zeeklei”. Er zijn twee andere gebieden in de gemeente die dat ook zijn. Die gebieden zijn in hun geheel als rood gebied, niet geschikt voor kleine zonneparken, aangemerkt. Opvallend is ook dat in het rapport geen nadere bepalingen specifiek voor dit landschapstype zijn opgenomen in tegenstelling tot de andere landschapstypes.

Toch zijn op de kaart groene gebieden in ons gebied aangegeven. Hoe dit gekomen is, is niet duidelijk. Het noodzaakt ons wel om duidelijk te maken dat wij daar anders tegen aan kijken.

1. Ons gebied is niet alleen vanwege het wierdenlandschap niet geschikt voor kleine zonneparken, maar ook vanwege de bijzondere natuurhistorische, cultuurhistorische, toeristische en recreatieve waarde en de natuurwaarde van ons gebied, omwille van de leefbaarheid van onze dorpen en vanwege de bijzondere gevarieerdheid van ons landschap. *Zie voor de onderbouwing van deze zienswijze de toelichting in de bijlage.*
2. Wij willen een uitzondering maken voor het gebied van de oude gaslocatie (Nr 9). Omdat deze locatie al energiewinning als bestemming had en omdat zij midden in een groot soortgelijk gebied ligt en op voldoende afstand van de bebouwde kommen van Ten Post, Garrelsweer en Wittewierum en ook op voldoende afstand van de bijzondere aardkundige en

cultuurhistorische waarden in ons gebied.

En we willen dat ook omdat we beseffen dat zonneparken onontbeerlijk zijn.

Het zonnepark dient wel hoofdzakelijk bestemd te zijn voor de eigen energiebehoefte van ons gebied en er moet voldaan zijn aan de hoogste tree van de energieladder: Eerst dient een derde van de daken in ons gebied bedekt te zijn met zonnepanelen.

3. Voor het geval onze zienswijze onder 1. en 2., inclusief de toelichting in de bijlage, samen onze inhoudelijke argumenten, niet leiden tot beperking van de mogelijke zonne-energiewinning in ons gebied tot maximaal 1 klein zonnepark (naast de zonnepanelen op onze daken), voelen wij ons genoodzaakt ook emotionele argumenten aan te dragen. Ons kleine gebied is niet alleen het meest noordelijke en het meest oostelijke deel van de grote gemeente Groningen. Het is ook het meest door de aardgaswinning gedupeerde gebied. Bodemdaling, aardbevingsschade, waardedaling en versterkingsellende zijn hier allemaal aanzienlijk groter dan in de rest van de gemeente. Wij gaan nog steeds gebukt onder die ellende, hoewel er de laatste tijd enige lichtpunten ontstaan. Wij vinden dat we meer dan genoeg hebben bijgedragen aan de energiewinning en willen dat alleen nog voor het eigen gebied.
4. Voor het geval al het voorgaande nog steeds niet voldoende zou zijn om beleidsontwikkelaars en gemeentebestuur ervan te overtuigen dat de zonne-energiewinning in ons gebied tot maximaal een klein zonnepark bij de gaslocatie dient te blijven willen wij aangeven welke gebieden voor ons extra urgent zijn. De andere gebieden blijven voor ons onverminderd urgent.
 - a. Dat zijn de gebieden Nr 3 en Nr 4, aan beide zijden van de Stadsweg tussen het Westerwijtwerdermaar en het rode gebied. De strook direct langs de Stadsweg is veel te smal en ontbreekt zelfs waar sprake is van bewoning, nota bene tegenover de wierde. Ook aan de zijde van de N360 is de rode strook erg smal en zelfs negatief. Een stukje N360 ligt zelfs in groen gebied. Daarom vinden wij een zonnepark tussen de N360 en de Stadsweg en tussen de Stadsweg en het Lellenstermaar ongewenst.
 - b. De noordelijke versmalling van gebied Nr 5, dat aan de overkant van het Damsterdiep ligt bij de fraaie lintbebouwing langs de Rijksweg, is op de kaart groen gebied. Die woningen zijn gebouwd en gekocht op het uitzicht. Dat kun je niet verkwanselen. Als niet geheel gebied Nr 5 rood wordt, dan moet in ieder geval dit deel wel als niet geschikt voor zonneparken aangemerkt worden.
Dit stukje groen gebied met een dun rood randje was ooit het grondgebied van de edele heerd Tuinga, die ook wel Rengersheerd genoemd werd, naar eigenaar Jonker Johan Rengers van Ten Post. Stadters met kennis van de historie zullen begrijpen dat het geen pas geeft juist daar een zonnepark aan te leggen.
 - c. De lintbebouwing langs de Woldjerweg ligt geheel in groen gebied Nr 7. Die bewoners moeten het dus hebben van de zeer beperkte bescherming die het ontwerp biedt. Zij moeten met een eventuele initiatiefnemer overleggen over de afstand tussen hun woning en een zonnepark erachter of ervoor, of beide. Zo'n overleg is moeilijk in een dorpsituatie waarin van allerlei familie- en kerkelijke banden sprake is. Dat leidt tot tweespalt en dat weer tot slikken of stikken. Bewoners mogen toch van bestuurders verwachten dat hun beleid niet tot dit soort problemen voor hen leidt. Hier dus geen zonneparken in de buurt en zeker niet aan voor- en achterkant.

De volgende onderwerpen zijn niet meer specifiek voor ons gebied, maar meer algemeen van aard.

5. De vuistregel “in open gebied 1000m afstand” is uitstekend m.b.t. onderlinge afstand zonneparken, maar dit zou in open gebied ook de minimale afstand tussen de zonneparken en belangrijke elementen in het landschap, zoals toeristische wegen, bewoning, natuur- of cultuurhistorische waarden in open gebied zou moeten zijn.
In het beleidskader zou ook beter moeten worden aangegeven welke gebieden als “open gebied” beschouwd worden. Zo voorkomen we discussie daarover bij het indienen en beoordelen van aanvragen en bij het bezwaar maken tegen een vergunning.
6. Wij zien weinig verband tussen de zorgvuldige aanpak overeenkomstig de zonneladder waarover het ontwerp spreekt en de aanpak voor de groene gebieden die o.i. neerkomt op: wie het eerst komt wie het eerst maalt.
 - a. Wordt een initiatief afgewezen als dit in het groene gebied ligt op hoogwaardige agrarische gronden? Zo ja, wie bepaald die hoogwaardigheid? Als de gemeente dat doet, kunnen we het beter nu al de gebieden met hoogwaardige agrarische gronden op de kaart rood kleuren.
 - b. Als eerst voor perceel a een initiatief ontwikkeld wordt heeft het ernaast gelegen perceel b geen kans meer, terwijl dat perceel bijvoorbeeld echt op laagwaardige grond ligt, of op cultuurhistorisch minder waardevolle percelen, of op een betere afstand van bebouwing, toeristisch fietspad, etc. Om tot een zorgvuldige inpassing te komen is een andere benadering nodig dan die van wie het eerste komt.
7. Het gebied tussen de Stadsweg en het Damsterdiep en tussen Stad en Ten Boer (niet op ons kaartje) en ook een ruime strook aan de andere kant van de Stadsweg aldaar moeten omwille van cultuurhistorische, recreatieve en toeristische waarde en natuurwaarde vrij blijven van zonneparken. Vrij zicht op Garmerwolde en op Thesinge zijn belangrijke waarden, evenals het vanuit een auto op de N360 genieten van de reeën die daar rondstruinen. Voor ons en vele anderen zijn N360 en Stadsweg de route van en naar Stad (werk, studie) en Ommeland (thuis) en zodoende raakt dit de leefbaarheid van ons gebied en de rest van Fivelingo.
Voor veel Stadjsers is dit een route om er op uit te gaan. Voor veel toeristen biedt de Stadsweg in Fivelingo ontspanning en ontroering na hun tocht door de drukke Stad. Verwacht wordt dat men hiervan minder gebruik gaat maken als er een of meer zonneparken langs deze route liggen.
Verder ligt een groot deel van het gebied binnen 1000m van het zoekgebied aan de overzijde van het Damsterdiep. Je moet er toch niet aan denken dat je op de N360 aan beide zijden zonneparken ziet liggen.

Deze zienswijze wordt ondersteund door 168 inwoners van ons gebied en 4 oud-Ten Posters die elders wonen.

Hun namen en emailadressen staan om privacy redenen in een afzonderlijk document dat uitsluitend t.b.v. de gemeente los is bijgevoegd.

Ten Post, 6 januari 2020

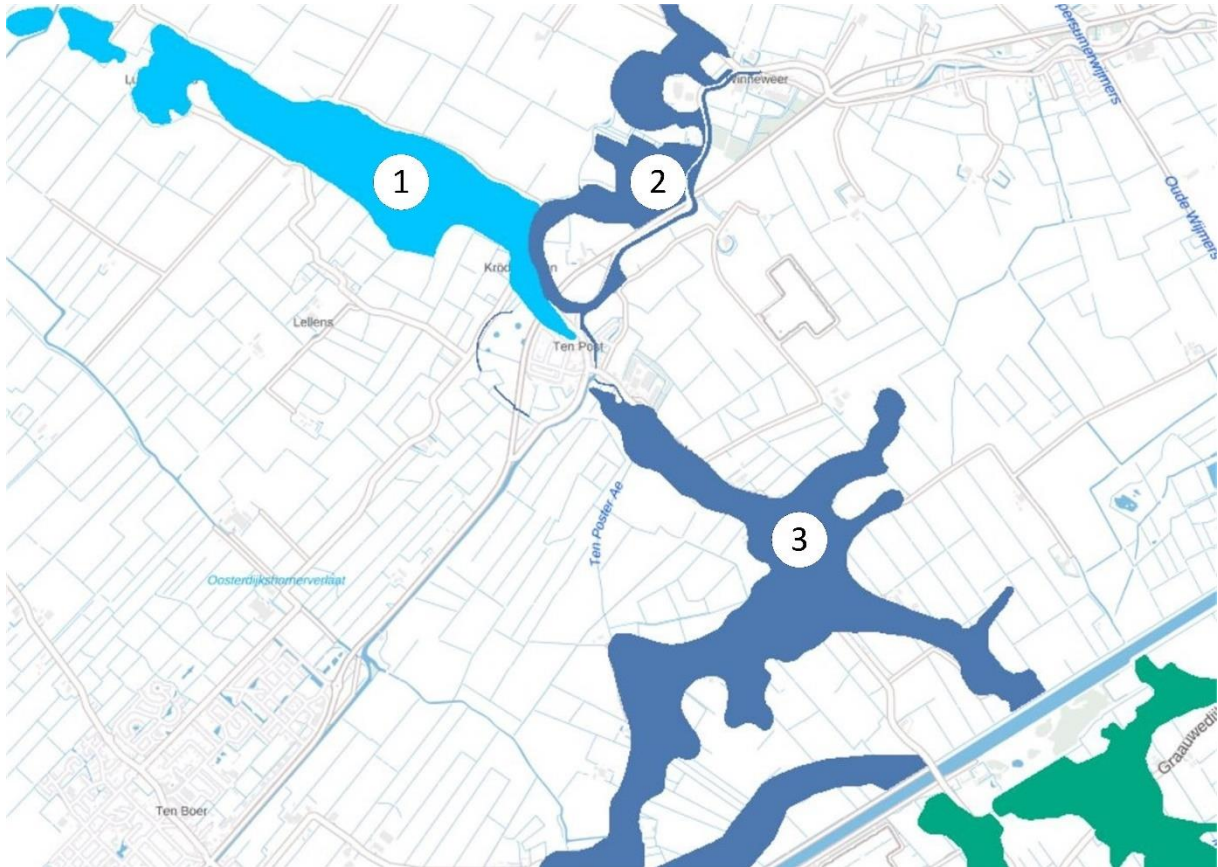
Vadan de Bruijn, secretaris HVTP

hvtpeo@gmail.com

Bijlage

Toelichting van de bijzondere waarden van ons gebied

Natuurhistorische waarde

Aardkundige waardenkaart van ons gebied

De natuurhistorische waarden in ons gebied bestaan om te beginnen uit de GEA-objecten, erkende aardkundige waarden. Van de 16 door de provincie erkende belangrijke aardkundige waarden liggen er drie in ons gebied.

1. De kwelderwal Stedum – Ten Post

Deels door jongere afzettingen op de flanken afgedekte kwelderwal tussen 1000 en 700 v Chr. ontstaan als oude kustlijn en nu nog herkenbaar aan reeks wierden.

2. De oude bedding van de Fivel

De Fivel is een oude (getij)rivier die rond 1200 snel verzandde. Tussen Ten Post en Westeremden zijn de fossiele meanders nog als laagte te herkennen. De kromme sloten liggen in duidelijke brede beddingen.

3. De Fivel van Schaaphok naar Ten Post

De Fivel is een oude (getij)rivier die rond 1200 snel verzandde. Tussen Ten Post en Schaaphok zijn de fossiele meanders nog als inversierug te herkennen. De kromme sloten liggen in duidelijke brede beddingen.

De eerste twee belangrijke aardkundige waarden zijn op de kaart gelegen in rood gebied. Het derde (de inversieruggen) ligt slechts gedeeltelijk in rood gebied.

Naast deze belangrijke aardkundige waarden zijn er:

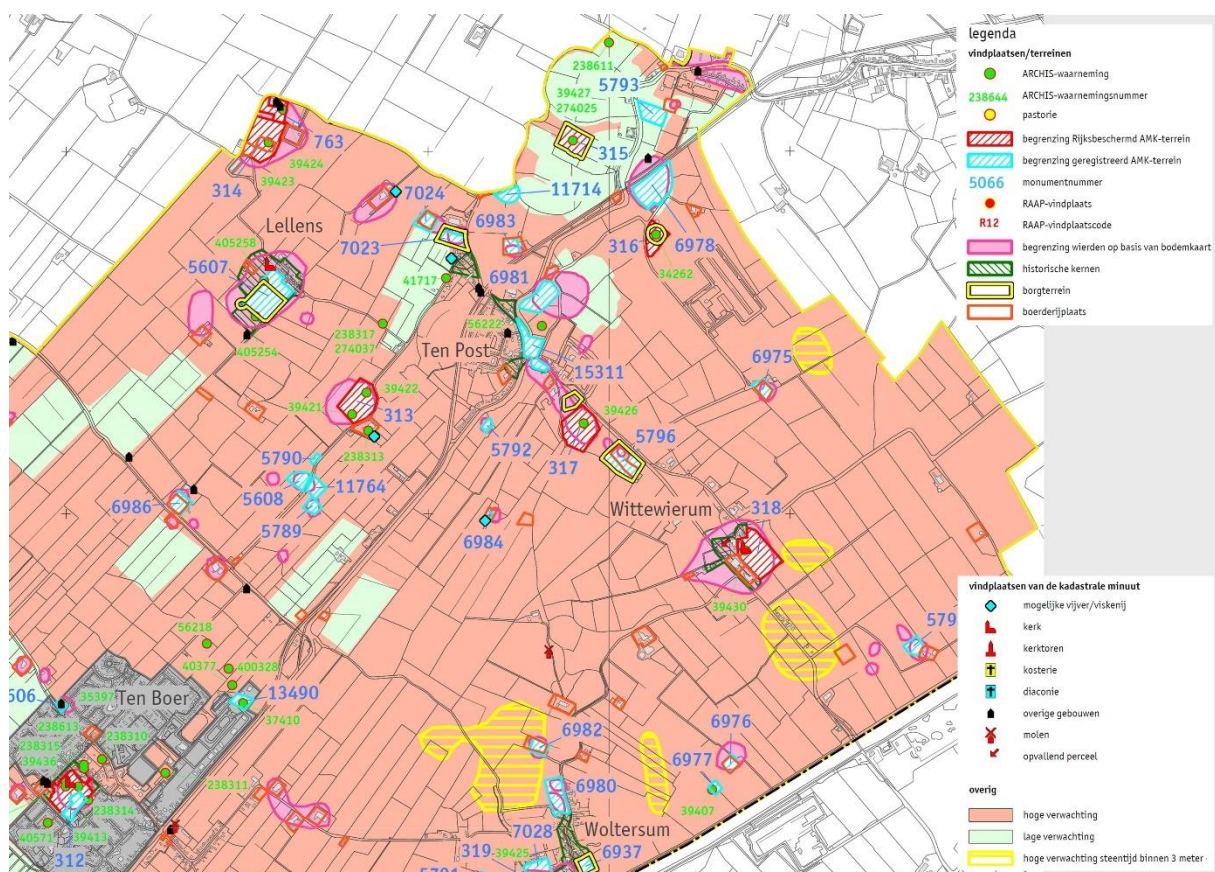
- De (lage) kwelderwal Ten Post – Appingedam
- De mix van gebieden met blauwe zeeklei en met grijsgroene knikklei
- In het westen kwelderland, in het oosten woldgebied (veen op klei)

Hieruit blijkt dat ons gebied ook al als natuurlijk landschap zeer gevarieerd was

De groene gebieden 1 t/m 9 liggen rond en tussen de bovengenoemde vooral in rood gebied gelegen gebieden. Het zijn de keerzijden van de kwelderwallen die geleidelijk aflopen naar het lage land ten zuidwesten (Vierendeel, Ten Boer) en ten zuidoosten van ons gebied (Duurswold).

Kwelderwallen en Inversieruggen zijn verheffingen in het landschap die niet als zodanig beleefd kunnen worden zonder het gebied eromheen mee te beleven. Zonneparken op die zeer flauwe hellingen beperken die beleving.

Cultuurhistorische waarde

Archeologische verwachtingenkaart van ons gebied

Ons gebied was rijk voorzien van Wierden, Maren, Tochten, Dijken, Wegen, Steenhuizen, Borgen, Heerden, Hemen, Molens, Steenfabrieken, Kerken, een Galgenberg en een belangrijke en beroemde abdij.

Nagenoeg ons gehele gebied is aangemerkt als gebied met hoge archeologische verwachting. De gebieden met een lage archeologische verwachting (lichtgroen) zijn in de afgelopen 4 eeuwen afgeticheld, waardoor zij hun archeologische waarde verloren.

Het zal moeilijk zijn zonneparken te positioneren zonder daarmee archeologische waarden af te dekken. In elk geval zou archeologisch onderzoek aan de bouw vooraf moeten gaan.

Het oorspronkelijk natuurlijk landschap is in ons gebied niet alleen verrijkt met wierden, maren, tochten, etcetera.

Het is ook verarmd door:

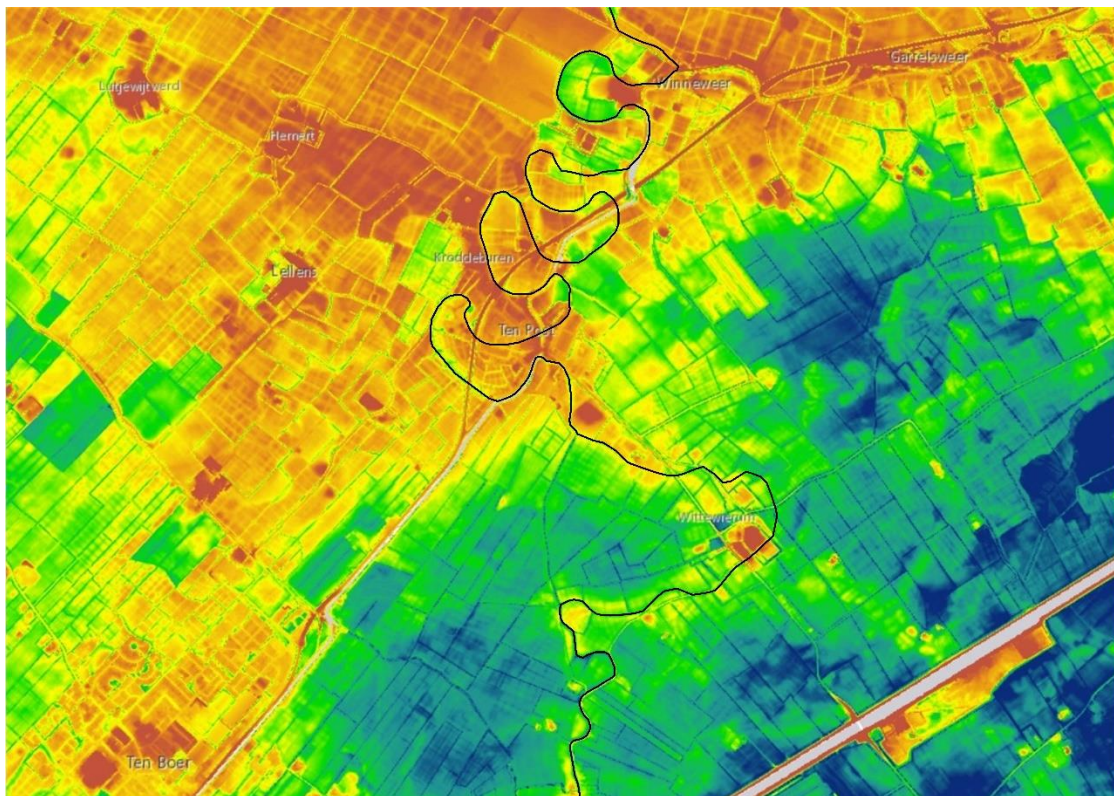
- Aftichelen knikklei oude kwelders voor steenfabrieken in ons gebied (3 stuks)
 - Afgraven Wierden t.b.v. wierdengrondwinning
 - Slopen steenhuizen (2 à 3 stuks) en borgen (5 stuks) omdat instandhouding te duur was
 - Bodemdaling en bevingsschade door de gaswinning
 - Lichtvervuiling door de rode lampen van de windmolenparken bij Delfzijl en Meeden.
- De volgende verarming wordt als we het slecht doen de zonne-energiewinning!

Bijzondere cultuurhistorische waarden in ons gebied zijn:

1. Het complex Oosterdijkshornsterverlaat, Oosterdijkshornsterklap, de middeleeuwse Stadsweg vanaf dat punt, de Pendingsdijk ernaast, en de wierden en boerderij de Graslanden erlangs, het vrije zicht op Lellens en het historische Schathoes.
Die Pendingsdijk is al vele eeuwen (een millennium?) de kunstmatige waterscheiding tussen Eems en Lauwers.
2. De Wolddijk, de middeleeuwse dijk die het lage land tegen het water uit het hoge land moest beschermen en die van dat hoge land buitendijks land maakte, en het Westerwijtwerdermaar, dat ooit gegraven werd om water uit het noorden af te voeren naar de Fivel en later, nadat de stroomrichting was omgedraaid, met een sluis werd afgesloten als onderdeel van de bij 1. genoemde waterscheiding.
3. Het deel van het Damsterdiep van het Lustige Maar tot Ten Post wordt slechts door een smalle rode strook gescheiden van groen gebied.
Dit deel, van oorsprong deels een kronkel van de Fivel en deels een gegraven tocht uit de tijd van de ontginning van het lage land, is veel ouder dan het Damsterdiep dat in 1425 ten behoeve van de afwatering van Stad gegraven werd.
Het uitzicht naar het zuiden is van hoge kwaliteit, wat heeft geresulteerd in prachtige lintbebouwing in Ten Post, gericht op dat uitzicht.
4. Het deel van het Damsterdiep tussen Ten Post en Winneweer ligt volledig in rood gebied.
Het is grotendeels als “Nieuwe Diep” op verzoek van Stad in 1434 gegraven om niet langer gebruik te hoeven maken van de kronkels van de Fivel waar het water niet vlot kon doorstromen. Toen ontstond het mooie Schoenmakershorn tegenover de wierde van Oldersum waar het nieuwe diep met een mooie bocht omheen is gelegd. De inmiddels afgegraven wierde en Schoenmakershorn zijn nu bebouwd met de op- en afrit van het viaduct in de N360.
5. Op veel plekken in ons gebied zie je de Bloemhofbrug boven de dijken en het landschap uitsteken. Binnen het gebied een wachter. Kom je vanuit het zuiden een hemelpoort waar je

naar op kijkt, maar waar je ook weer vanaf kijkt als je de brug over bent.
 Dan moet je niet neerkijken op een zonnepark! Daar zijn zonneparken niet op ingericht.
 Dan wil je, als thuiskomertje, een overzicht zien van ons prachtige landschap.

6. Aan de andere kant van ons gebied staat als wachter en poort de Oosterdijkhornsterklap. Samen met boerderij Dijkshorn, boerderij de Pending en het Verlaat een prachtig ensemble, zeker als je ernaar kijkt vanaf de N360 en dat zicht dan niet gehinderd wordt door een zonnepark.
7. In het midden van ons gebied staat de derde wachter, de Ten Poster brug. Deze waakt over de verbinding binnen ons gebied. Al eeuwen is daar een brug tussen de twee delen van ons gebied, tussen hoog en laag, tussen kwelderland en woldgebied, tussen noordwest en zuidoost. Eerst over Fivel en later over Damsterdiep. In de middeleeuwen een post, later een til, daarna een klap, dan een draai. Na de oorlog snel een baileybrug, daarna en tot nu toe een hefbrug.

Hoogtekaart ons gebied met de oude Fivel

8. De wierde van Wittewierum, inclusief het aanzicht en het uitzicht daarvan.
 (Dit valt deels samen met het o.i. ten onrechte als groen gebied aangemerkte deel van de inversierug aldaar.)
 Op de hoogtekaart vind je de Wierde van Wittewierum aan het eind van de bocht naar rechts van de oude Fivel. (Rechtsonder het hooggelegen Eemskanaal met het Katerhalsterbosje aan de zuidkant.)
 De wierde van Wittewierum vormt samen met de wierden van Tuwinga en Oldenhuis en die van het oude en het nieuwe Waschhuis het eindstuk van de wierdenreeks van Usquert tot

aan het Eemskanaal. Zij zijn bijzonder omdat zij op een inversierug zijn gelegen i.p.v. op een kwelderwal.

Toeristische en recreatieve waarde

Wat zoeken de mensen die als toerist ons gebied bezoeken of als recreant hun fietstocht of wandeling langs hier leiden?

Deze zomer was het, dankzij de pandemie, drukker dan ooit. Mensen wilden eruit en kozen daarvoor niet persé de Drentse drukte, maar ook de rust van het open landschap van Fivelingo, waar je met een wijde blik je denken kunt verruimen.

Hoewel sommigen langs de N360 fietsen, weten de meesten de route langs de Stadsweg te vinden. Daar gelden de waarden die we als natuurlijke en cultuurhistorische waarden van ons gebied beschreven. Daarvoor komen de mensen ook terug.

Ook in georganiseerd verband met wandelevenementen, fietstochten, wielerrondes, auto-toertochten, old-timers, motortochten, etc.

Die mensen zullen teleurgesteld zijn als er afbreuk wordt gedaan aan dat mooie landschap waarvoor ze speciaal deze richting uit komen. Als de Groningse blaarkoppen vervangen zijn door zonnepanelen.

Verwacht mag worden dat de belangstelling voor onze streek zal afnemen als de tocht daarheen langs een of meer zonneparken voert.

Leefbaarheid

Wanneer je vanaf Stad, vanaf Appingedam, vanaf Schildwolde of vanaf Stedum naar je huis in Ten Post en omstreken rijdt, fietst of wandelt en je hebt daarbij die positieve ervaring van thuiskomen, dan komt daarin de leefbaarheid van het gebied tot uitdrukking.

Die toegangswegen en het landschap ernaast zijn als het ware de voortuin van onze huizen.

Diezelfde wegen zijn doorgangswegen voor passanten. Zij zullen onze streek als minder leefbaar waarderen als er zonneparken in het directe uitzicht staan.

Van de factoren die bepalend zijn voor de leefbaarheid is het uitzicht vanuit onze woningen van buitengewoon belang. Veel woningen in ons gebied hebben een fantastisch uitzicht. Ze hebben dan ook vaak in vergelijking met woningen elders veel ramen. De lintbebouwing resulteert voor veel woningen in vrij uitzicht aan voor en achterzijde. Veel inwoners hebben voor hun woonplek en onze streek gekozen vanwege dat uitzicht. Een zonnepark in dat uitzicht, betekent verlies van (de kwaliteit) van het uitzicht

In het plan zijn smalle rode streken langs de verbindingswegen aangegeven, maar niet overal.

Bij de Woldjerweg is een stuk vogelvrij, zelfs daar waar een lange aaneengesloten rij woningen staat. Hetzelfde geldt voor een zijde van de Kollerijweg. Net buiten ons gebied, in Woltersum staat ook een aanzienlijke rij woningen in het groen.

We snappen wel dat stedelingen wellicht een andere beleving m.b.t. leefbaarheid hebben. Voor hen is het omliggende landschap wellicht alleen maar een extra, waar zij desnoods best zonder kunnen. Voor ons, die wonen in dorpen van bescheiden omvang en met een bescheiden uitstraling, is het

essentieel voor de leefbaarheid. Wij wonen in dat landschap.

Natuurwaarde

Op Maljehorn (Nr 1) valt veel te beleven voor allerlei vogels, zoals bijvoorbeeld de velduil op de foto die Daniëlle Keuning daar maakte.

Daar zitten ook vaak reeën en de bruine, blauwe en de zeldzame grauwe kiekendief.

Vanaf de N360 tot aan het Stedumermaar zijn er op de noordoever van het Westerwijdterdermaar (in Nr 4, Nr 3, Nr 2 en Nr 1) regelmatig percelen die zijn afgeticheld en dus lager dan hun omgeving. Deze variatie betekent veel

voor de dieren in de vrije natuur.

Ook in Nr 5, Nr 6, Nr 7 en Nr 8 spelen vogels een grote rol.

Nr 7 en Nr 8 liggen dicht bij het natuurgebied Hoeksmeer en maken deel uit van de Weidevogelroute, een initiatief van de [Agrarische Natuurvereniging Meervogel](#).

